



## **Sveriges sjuttonde och artonde rapport till FN:s Kommitté för avskaffande av rasdiskriminering**

---

### **INLEDNING**

1. Den svenska regeringen överlämnar härmed i ett och samma dokument sin sjuttonde och artonde rapport om vilka åtgärder som har vidtagits i enlighet med den internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering. På rekommendation av kommittén för avskaffande av rasdiskriminering utgör denna rapport en uppdatering av Sveriges tidigare rapporter. Punkterna i kommitténs avslutande kommentarer<sup>1</sup> till Sveriges femtonde och sextonde rapport<sup>2</sup> berörs särskilt utförligt.

### **BEFOLKNINGSSTATISTIK**

2. Statistik om Sveriges befolkning redovisas bl.a. av Statistiska centralbyrån (SCB). Befolkningsstatistiken redovisas vad gäller folkmängd efter bl.a. kön, medborgarskap och födelseland. Av denna framgår att mer än en 1,1 miljoner eller drygt tolv procent av landets nio miljoner invånare är utrikes födda. Därtill kommer ytterligare ungefär 340 000 inrikes födda med två utrikes födda föräldrar.<sup>3</sup>

3. Den invandrade befolkningen kan fördelas på tre grupper varav 24 procent är födda i andra nordiska länder, 17 procent är födda i ett europeiskt land utanför Norden samt 59 procent utanför Europa (inklusive okänt land).

---

<sup>1</sup> CERD/C/64/CO/8

<sup>2</sup> CERD/C/452/Add.4

<sup>3</sup> Begreppet "utländsk bakgrund" omfattar i dag utrikes födda eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar. Tidigare definition var vidare såtillvida att även inrikes födda med endast en utrikes född förälder ansågs ha utländsk bakgrund.

4. De största grupperna av utlandsfödda personer år 2005 var från följande länder<sup>4</sup> (ungefärligt antal personer):

Födelseland	Kvinnor	Män	Totalt
Finland	108 000	76 000	184 000
Ex. Jugoslavien <sup>5</sup>	36 000	38 000	74 000
Irak	33 000	39 000	73 000
Bosnien- Hercegovina	28 000	27 000	55 000
Iran	25 000	29 000	54 000
Polen	29 000	17 000	46 000
Norge	26 000	19 000	45 000
Danmark	20 000	23 000	43 000
Tyskland	22 000	19 000	41 000
Turkiet	17 000	19 000	36 000
Chile	14 000	14 000	28 000
Libanon	9 000	12 000	21 000

5. De största grupperna utlandsfödda som invandrade 2002-2005 var från följande länder<sup>6</sup>:

Födelseland	Kvinnor	Män	Totalt
Irak	9 570	9 547	19 117
Danmark	4 936	7 956	12 892
Norge	5 379	6 230	11 609
Finland	6 172	5 750	11 922
Tyskland	3 758	4 257	8 015
Thailand	6 165	1 616	7 781
Polen	4 548	3 867	8 415
Iran	3 025	2 837	5 862

6. De största grupperna av personer med utländskt medborgarskap, är från följande länder<sup>7</sup>:

Medborgarskap	Kvinnor	Män	Totalt
---------------	---------	-----	--------

<sup>4</sup> Källa: SCB.

<sup>5</sup> Värdena för Jugoslavien omfattar såväl personer som är födda i forna Jugoslavien som personer som är födda i förbundsrepubliken Jugoslavien.

<sup>6</sup> Ibid.

<sup>7</sup> Ibid.

Finland	50 000	37 000	87 000
Norge	18 000	17 000	35 000
Danmark	14 000	19 000	33 000
Irak	15 000	17 000	32 000
Tyskland	10 000	11 000	21 000
Polen	10 000	7 000	17 000
Serbien och Montenegro	8 000	9 000	17 000
Storbritannien	5 000	10 000	15 000
Bosnien-Hercegovina	7 000	7 000	14 000
Turkiet	5 000	6 000	11 000

7. Sverige för ingen officiell statistik över människors etniska tillhörighet, utöver medborgarskap och födelseland. Enligt personuppgiftslagen (1998:204) är det som huvudregel förbjudet att behandla personuppgifter som avslöjar ras, etniskt ursprung eller religiös övertygelse. Det är således inte möjligt för Sverige att i nuläget lämna fullständig statistisk information om t.ex. de nationella minoriteterna.

8. I samband med utredningen om svensk ratificering av Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk 1997 gjordes dock uppskattningar av antalet personer som tillhör de olika nationella minoriteterna. Beräkningarna baseras på uppgifter från bl.a. de nationella minoriteternas organisationer och statliga myndigheter. Den sverigefinska gruppen uppskattades till ca 450 000, den tornedalska till ca 50 000 personer och den judiska till ca 25 000 personer. Antalet romer uppskattades till ca 20 000 personer och de resande, varav flera anser sig ha släktskap med romerna, till ca 20 000 personer. Sametinget uppskattar antalet samer till ca 20 000 personer.

9. Sverige för även statistik över vilka elever som är berättigade till modersmålsundervisning. Under läsåret 2005/06 var nästan 13 000 elever berättigade till modersmålsundervisning på ett av de nationella minoritetsspråken.<sup>8</sup> De nationella minoriteter som enligt denna mätning var berättigade till modersmålsundervisning utgjorde ca en procent av det totala antalet elever. De fördelade sig enligt följande<sup>9</sup>:

Modersmål	Antal elever
Finska	9 807
Romska (Kale, Lovari)	1 281

<sup>8</sup> Källa: Statens skolverk Enligt verket är antagligen antalet elever berättigade till modersmålsundervisning underskattat bl.a. eftersom skolorna inte har kännedom om elevernas etniska tillhörighet utan bygger statistiken på elevens egen anmälan om modersmålsundervisning.

<sup>9</sup> Källa: Statens skolverk

Tornedalsfinska	1 089
Samiska	595
Jiddish	29
<b>Totalt</b>	<b>12 801</b>

---

10. Under läsåret 2005/06 var det totala antalet elever som var berättigade till modersmålsundervisning 14,8 procent eller ungefär 147 500 av samtliga elever. De tio största modersmålen är arabiska, bosniska, kroatiska, serbiska, finska, spanska, albanska, engelska, persiska och turkiska.

## UPPGIFTER I SAMBAND MED ARTIKLARN 2 TILL 7

### Artikel 2.1

#### *Grundlagar*

11. Ett grundläggande rättsligt skydd mot etnisk diskriminering finns i den svenska grundlagen. Kommittén hänvisas till punkterna 19–30 i den tolfte rapporten för information om detta.

12. Den 1 januari 2003 trädde ett nytt målsättningsstadgande i kraft. Enligt 1 kap. 2 § fjärde stycket regeringsformen skall det allmänna bl.a. motverka diskriminering av människor på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller annan omständighet som gäller den enskilde som person.

#### *Straffrättslig lagstiftning*

13. Brottsbalken innehåller två bestämmelser med direkt anknytning till missaktning eller diskriminering på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung trosbekännelse eller homosexuell läggning, nämligen de bestämmelser som gäller hets mot folkgrupp och olaga diskriminering. En redovisning av dessa bestämmelser finns i punkten 32 i den tolfte rapporten samt i punkten 66 i den femtonde och sextonde rapporten.

14. Enligt den s.k. straffskärpningsgrunden i 29 kap. 2 § sjunde punkten brottsbalken, skall det vid bedömning av straffvärdet anses som en försvårande omständighet om ett motiv för brottet varit att kränka en person, en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller annan liknande omständighet. Bestämmelsen är tillämplig på alla slags brott.

15. Lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor motverkar även hets mot folkgrupp. Bestämmelsen om förledande av ungdom i 16 kap. 12 § brottsbalken motverkar spridning av rasistisk propaganda. En redovisning av dessa bestämmelser finns i punkterna 62 och 65 i den femtonde och sextonde rapporten.

#### *Lagen om utlänningskontroll*

16. Enligt ändringar som trädde i kraft den 31 mars 2006 skall ärenden enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll avgöras av Migrationsverket i första instans. Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning får överklagas till regeringen. Överklagandet skall ges in till verket som skyndsamt skall överlämna ärendet till Migrationsöverdomstolen. Domstolen skall hålla muntlig förhandling varvid utlänningen skall höras och yttra sig i ärendet. Yttrandet och handlingarna skall därefter överlämnas till regeringen för beslut. Om domstolen kommer fram till att det föreligger hinder mot verkställighet, skall regeringen förordna om att beslut om utvisning tillsvidare inte får verkställas.

17. De krav på effektiva rättsmedel och prövning i mer än en instans som ställs upp kan genom den nya ordningen därmed sägas vara tillgodosedda. Genom den nya ordningen stärks rättssäkerheten för den enskilde. Vidare beaktas verkställighetshinder, såsom risk för dödsstraff, kroppsstraff eller tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, tydligare genom att regeringen blir bunden av Migrationsöverdomstolens yttrande i den delen på så sätt att den skall förordna om att beslut om utvisning tillsvidare inte får verkställas.

#### *Tillämpning av den straffrättsliga lagstiftningen mot hatbrott*

18. Sedan år 2003 har polisen och åklagarna alltjämt prioriterat hatbrott. Arbetet har en bred inriktning och omfattar allt från insatser mot olaga diskriminering i nöjeslivet till insatser för att förmå fastighetsmäklare och lokaluthyrare att inte tillhandahålla lokaler för t.ex. nazistiska organisationer.

19. Polismyndigheternas återrapportering visar att utvecklingen beträffande dessa brott varierar i landet. Lokala förhållanden styr fördelningen av resurser och arbetsmetoder. Hälften av polismyndigheterna har genomfört utbildningsinsatser för olika målgrupper, såväl internt som externt. Polismyndigheternas underrättelsearbete förbättras fortlöpande.

20. Polisen samverkar och utbyter information med bl.a. etniska organisationer, skolor och landets kommuner i syfte att öka kunskapen kring hatbrott och för att identifiera verkningsfulla åtgärder. Internationellt samverkar Säkerhetspolisen med motsvarande

polisorganisationer i Europa avseende hatbrott med koppling till vitmaktrörelsen.

21. Rikspolisstyrelsen har utarbetat manualer som syftar till att polisen tidigt i utredningsverksamheten skall vidta brottsofferstödande åtgärder som ökar möjligheterna för polisen att klara upp brotten. Dessa manualer är en viktig del i polisens bekämpning av hatbrott.

22. Åklagarkamrarna och de särskilda åklagarna för samordning av hatbrottsbekämpningen har ett löpande och gott samarbete med polisen, både vad gäller brottstrender och utredningsmetodik. Under 2005 genomförde Rikspolisstyrelsen tillsammans med Säkerhetspolisen och Åklagarmyndigheten en konferens för polisens kontaktpersoner och de speciellt utsedda åklagare som arbetar med hatbrott.

23. Åklagarmyndigheten inrättade i januari 2005 ett särskilt utvecklingscentrum med ansvar inom myndigheten för bl.a. rättslig utveckling och rättslig kontroll över frågor om hatbrott och frågor som gäller den europeiska konventionen för mänskliga rättigheter.

24. Under år 2005 genomförde detta utvecklingscentrum ett omfattande projekt inriktat på såväl kartläggning som avhjälpande av problem vid polisens och åklagarnas insatser mot hatbrott. I projektet granskades ett stort antal ärenden angående olaga diskriminering och hets mot folkgrupp. Projektet avslutades med en promemoria innehållande bl.a. handledning för direkt stöd till åklagarna. Promemorian har gjorts tillgänglig för alla landets åklagare. Under våren 2006 har centrumet genomfört särskild tillsyn genom granskning av ärenden och besök på åklagarkammare. De särskilda insatser som har gjorts har ytterligare förstärkt arbetet mot hatbrotten.

25. Från och med år 2006 har Brottsförebyggande rådet (Brå) tagit över ansvaret för hatbrottsstatistiken från Säkerhetspolisen. Den hatbrottsstatistik som publicerats för år 2005 är insamlad av Säkerhetspolisen och avser brott där det i anmälan framkommer att det kan finnas rasistiska, främlingsfientliga eller antisemitiska motiv. Det finns för närvarande inga möjligheter att följa alla de anmälda hatbrotten i rättskedjan. Sedan en tid pågår emellertid ett omfattande utvecklingsarbete av rättsväsendets informationsförsörjning inklusive kriminalstatistiken. En fråga som utreds är hur anmälda brott på ett bättre sätt skall kunna följas i rättskedjan.

26. När det gäller den sammanställning som Brå lämnat för år 2005 framkommer att antalet anmälda främlingsfientliga hatbrott har legat relativt konstant under 2000-talet. År 2005 uppgår antalet anmälningar till 2 272 varav hälften avser misshandel, olaga hot eller ofredande. Omkring en fjärdedel av dessa anmälningar avser brotten hets mot folkgrupp respektive olaga diskriminering.

27. Antal anmälda och uppklarade brott avseende hets mot folkgrupp och olaga diskriminering under åren 2003-2005:

Hets mot folkgrupp	2003	2004	2005
Anmälda brott	746	715	708
Uppklarade brott <sup>10</sup>	347	368	345
Andel anmälda brott som lett till lagföring (personuppklarings)	11% (79 st)	10% (75 st)	7% (51 st)

  

Olaga diskriminering	2003	2004	2005
Anmälda brott	198	330	422
Uppklarade brott <sup>11</sup>	187	219	335
Andel anmälda brott som lett till lagföring (personuppklarings)	1% (1 st)	1% (4 st)	0% (1 st)

28. Lagföringsbeslut fattade av åklagare avseende brotten hets mot folkgrupp och olaga diskriminering under åren 2003-2005:

Hets mot folkgrupp	2003	2004	2005
Väckta åtal	69	64	47
Strafförelägganden	9	8	2
Åtalsunderlåtelse	1	3	2

  

Olaga diskriminering	2003	2004	2005
Väckta åtal	1	4	1

29. Påföljder ådömda av domstol för brotten hets mot folkgrupp och olaga diskriminering under åren 2003-2005:

Hets mot	2003	2004	2005
----------	------	------	------

<sup>10</sup> Källa: Brottsförebyggande rådet. Med uppklarade brott menas dels sådana brott som leder till lagföring (beslut att väcka åtal samt beslut om strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse), dels brott som klarats upp med motiveringen ”brott kan ej styrkas”, ”gärning ej brott”, misstänkt yngre än 15 år” m.m.

<sup>11</sup> Ibid.

folkgrupp			
Fängelse	2	7	9
Överlämnande till vård inom socialtjänsten	2	2	4
Skyddstillsyn	3	6	2
Villkorlig dom	5	4	5
Böter	25	15	11
Förordnande att tidigare ådömd påföljd skall avse även det nya brottet/brotten	0	0	4
Olaga diskriminering	2003	2004	2005
Böter	1	0	2

30. Vid de omfattande ärendegranskningar som har gjorts har det framkommit några möjliga orsaker till att det är så få fall av olaga diskriminering som lagförs. En orsak är att anmälarnas syn på vad som kan utgöra olaga diskriminering i många fall är vag. Detta bidrar till att det har visat sig relativt vanligt att sådana anmälningar från strikt juridisk utgångspunkt är obefogade och således inte möjliga att driva till lagföring. En annan orsak är att det kan vara svårt att leda i bevis att motivet till gärningen i fråga har varit att diskriminera någon. Slutligen kan det anmärkas att det förekommer att parterna i ett diskrimineringsärende kommer överens om ekonomisk kompensation efter det att polisanmälan har gjorts. I vissa sådana situationer kan det förekomma att målsäganden inte längre är intresserad av att aktivt medverka i brottsutredningen.

31. Även när det gäller hets mot folkgrupp är antalet lagföringar litet i förhållande till antalet anmälningar. Det kan konstateras att många av dessa brott avser klotter, meddelanden och olika typer av kränkande förfaranden som aldrig kan knytas till någon individ eller ens till någon grupp individer, varför faktisk möjlighet att utreda dessa brott vanligen saknas.

32. En arbetsgrupp inom Regeringskansliet har till uppgift att



följa upp en rapport om hatbrott av Brå från 2002 (Rapport 2002:9. Arbetsgruppen kommer att lämna förslag till åtgärder som kan vara ett hjälpmedel i styrningen av myndigheterna i rättskedjan för att få till stånd en samsyn kring hatbrottsfrågan. Arbetet kommer att redovisas i en promemoria.

### *Civilrättslig lagstiftning*

#### *Äldre lagar*

33. Lagen (1999:130) om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning trädde i kraft den 1 maj 1999. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) har tillsyn enligt lagen.

34. Lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan trädde i kraft den 1 mars 2002. Den omfattar diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder. DO, Jämställdhetsombudsmannen (JämO), Handikappombudsmannen (HO) och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO) har tillsyn enligt lagen.

35. Lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering trädde i kraft den 1 juli 2003. Den omfattar diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder. De fyra ombudsmännen mot diskriminering har tillsyn enligt lagen. Vad gäller förbud mot diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning gäller lagen bl.a. i fråga om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, medlemskap i arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer, varor, tjänster, bostäder, socialtjänsten, socialförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen samt hälso- och sjukvård.

36. Kommittén hänvisas till punkterna 22, 23, 24 och 27 i den femtonde och sextonde rapporten för ytterligare information om lagarna.

#### *Ny lag om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever*

37. Lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever trädde i kraft den 1 april 2006. Lagen innehåller bl.a. förbud mot diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder. Lagen skall tillämpas på all verksamhet som regleras av skollagen (1985:1100) – dvs. förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, grund- och gymnasieskola samt kommunernas vuxenutbildning.

38. De fyra ombudsmännen mot diskriminering har tillsyn enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. I mars 2006 utsågs ett barn- och elevombud för likabehandling (BEO) inom Statens skolverk. BEO har i uppgift att se till att lagen följs inom sitt ansvarsområde.

39. Diskrimineringskommittén överlämnade i februari 2006 sitt betänkande *En sammanhållen diskrimineringslagstiftning* (SOU 2006:22). Betänkandet innehåller kommitténs förslag till en sammanhållen lagstiftning mot diskriminering och till en ny sammanslagen ombudsmannamyndighet för de olika diskrimineringsgrunderna. Betänkandet har remissbehandlats och förslagen övervägs i Regeringskansliet. Målet med arbetet är att en ny lagstiftning skall kunna träda i kraft under 2008.

### *Tillämpning av den civilrättsliga lagstiftningen<sup>12</sup>*

40. Antalet anmälningar till DO, uppdelat på de olika diskrimineringslagarna, var följande under åren 2003-2005<sup>13</sup>:

	2003	2004	2005
Lagen om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning	349	311	334
Lagen om likabehandling av studenter i högskolan	14	14	17
Lagen om förbud mot diskriminering	93	337	426

41. Av de anmälningar som inkommit till DO är den övervägande majoriteten gjorda av män. Under 2005 var 64 procent av anmälarna om brott mot lagen om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av

<sup>12</sup> Källa: DO. En person som anser sig vara diskriminerad på grund av sin etniska tillhörighet, religion eller trosuppfattning kan välja att driva ärendet till domstol själv, eller anmäla till DO. Om det gäller arbetslivet kan personen även göra en anmälan till sin fackliga organisation. I denna rapport redovisas endast anmälningar till DO. I första hand skall DO försöka att uppnå frivilliga överenskommelser.

<sup>13</sup> Eftersom lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever trädde i kraft den 1 april 2006, redovisas inte statistik avseende den lagen i rapporten.

etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning män. 76 procent var män av anmälarna om brott mot lagen om likabehandling av studenter i högskolan respektive 66 procent av anmälarna om brott mot lagen om förbud mot diskriminering.

42. Antalet avgjorda ärenden av DO avseende lagen om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, uppdelade på orsaken till avslut, var följande under åren 2003-2005<sup>14</sup>:

Orsak till avslut	2003	2004	2005
Dom <sup>15</sup>	4	5	3
Förlikning	29	34	15
Situation löst	26	32	27
Anmälan bristfällig	23	30	25
Preskription	36	48	35
Återkallelse	22	56	55
Nedlagt <sup>16</sup>	214	354	163

43. Antalet avgjorda ärenden av DO avseende lagen om likabehandling av studenter i högskolan, uppdelade på orsaken till avslut, var följande under åren 2003-2005<sup>17</sup>:

Orsak till avslut	2003	2004	2005
Anmälan bristfällig	1	3	
Preskription	4		3
Återkallelse	2		1
Nedlagt <sup>18</sup>	8	12	15

44. I lagen om likabehandling av studenter i högskolan ställs krav på lärosätena att vidta aktiva åtgärder för att främja studenters lika rättigheter och upprätta en årligt uppföljd likabehandlingsplan. Universitet och högskolor har under 2004 rapporterat till regeringen vilka åtgärder lärosätet har vidtagit med anledning av planen. Vidare har ombudsmännen följt lärosätenas arbete genom dels anmälningar, dels egeninitierade granskningar. De har även bedrivit ett genomgripande informationsarbete för att bidra till att lärosätenas arbete enligt lagen förbättras.

<sup>14</sup> Källa: DO.

<sup>15</sup> I samtliga fall har Arbetsdomstolen avslagit DO:s talan.

<sup>16</sup> Med ”nedlagt” menas att ärendena har avslutats därför att utredningen inte givit stöd för att personen ifråga utsatts för diskriminering i lagens mening.

<sup>17</sup> Källa: DO

<sup>18</sup> Med ”nedlagt” menas att ärendena har avslutats därför att utredningen inte givit tillräckligt stöd för att personen ifråga utsatts för diskriminering i lagens mening.

45. Till följd av ovannämnda insatser har många universitet och högskolor handlingsplaner och en fungerande organisation för likabehandlingsarbetet. Regeringen följer noga utvecklingen av lagens efterlevnad.

46. Det finns ännu inte fullständig statistik över hur inkomna anmälningar enligt lagen om förbud mot diskriminering har hanterats hos DO. Tillämpningen av den lagen kräver mer ingående utredningsåtgärder och medför mer komplicerade frågor och bedömningar än tillämpningen av de andra lagarna. Utredningarna tar därför lång tid. Det har träffats förlikning i 16 ärenden under 2005. Ytterligare 16 ärenden har avslutats positivt för anmälaren under 2005 genom att situationen lösts på annat sätt. I flertalet fall har ärendet avslutats då utredningen inte ger stöd för att personen utsatts för diskriminering i lagens mening.

### **Andra generella åtgärder för att motverka etnisk diskriminering och rasism**

#### *En nationell handlingsplan för mänskliga rättigheter*

47. *En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna 2006-2009* (Regeringens skrivelse 2005/06:95) överlämnades till riksdagen den 9 mars 2006. Det finns ett tydligt fokus på åtgärder mot diskriminering i handlingsplanen. Frågor som år 2001 togs upp i *En nationell handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering* (Regeringens skrivelse 2000/01:59) har följts upp och vidareutvecklats i den nya handlingsplanen. Kommittén hänvisar till punkterna 129–131 under artikel 7 för ytterligare information om handlingsplanen.

#### *Antidiskrimineringsstrategier i statliga myndigheter*

48. Ett antal statliga myndigheter har fått i uppdrag att upprätta antidiskrimineringsstrategier. Strategierna syftar till ett långsiktigt, kontinuerligt och heltäckande arbete med diskrimineringsfrågor. De tar sin utgångspunkt i den diskriminering som kan förekomma inom respektive myndighets egen verksamhet och tar bl.a. ta upp bemötande och behandling av dem som kommer i kontakt med myndigheternas verksamhet.

#### *Antidiskrimineringsarbete i statligt ägda bolag*

49. Den s.k. ägarpolicyen för statligt ägda bolag beskriver bl.a. behovet av mångfald, målet med mångfaldsarbetet samt verktyg för det. Ägarpolicyen kompletterades under 2006 för att förtydliga behovet av arbete mot diskriminering. Ett övergripande

mål för detta arbete är att diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder inte skall förekomma i förhållande till vare sig anställda, kunder, leverantörer eller andra som bolagen kommer i kontakt med. I detta syfte bör bland annat handlingsplaner upprättas av de statligt ägda bolagen.

#### *Antidiskrimineringsvillkor i upphandlingskontrakt*

50. Den 1 juli 2006 trädde förordningen (2006:260) om antidiskrimineringsvillkor i upphandlingskontrakt i kraft. Syftet med förordningen är att öka medvetenheten om och efterlevnaden av den svenska lagstiftningen mot diskriminering.

51. Förordningen gäller för 30 statliga myndigheter. Myndigheterna åläggs att i vissa upphandlingskontrakt som gäller utförande av en byggentreprenad eller tjänst i Sverige ställa upp villkor som skall ha till ändamål att motverka diskriminering hos leverantören. I förordningen ställs vissa krav på hur ett antidiskrimineringsvillkor skall vara utformat. Vidare skall myndigheten förena villkoret med en sanktion.

52. Allmänna råd för tillämpning av förordningen samt ett förslag till hur en antidiskrimineringsklausul kan utformas har tagits fram av Nämnden för offentlig upphandling i samråd med ombudsmännen mot diskriminering.

#### *Regionalt utvecklingsarbete om mångfald och diskriminering*

53. Verket för förvaltningsutveckling fick i december 2005 i uppdrag att leda och samordna ett utvecklingsprojekt om mångfald och antidiskriminering. Projektet omfattar ett femtiotal myndigheter i fem län. Varje länsstyrelse skall ansvara för samordningen och erfarenhetsutbytet mellan deltagande myndigheter i sitt län.

54. Syftet med projektet är dels att underlätta och utveckla myndigheters arbete om mångfald och antidiskriminering, dels att utveckla myndigheterna till öppna och fördomsfria organisationer. Verket skall lämna en slutredovisning av projektet till regeringen i mars 2008. Statskontoret har fått i uppdrag att utvärdera projektet.

#### *Stöd till antidiskrimineringsverksamheter*

55. Integrationsverket fördelar statligt stöd till s.k. lokala antidiskrimineringsbyråer, i enlighet med förordningen (2002:989) om statligt stöd för verksamhet som förebygger och motverkar diskriminering. Insatserna avser också kompetensutveckling och genomförs i enlighet med en plan som Integrationsverket har tagit fram tillsammans med JämO, DO, HO och HomO. Det finns ett tjugotal

antidiskrimineringsbyråer över hela landet. Integrationsverket har utvärderat verksamheterna under 2006 och framfört att arbetet främst har fokuserat på etnisk tillhörighet och bör avse övriga diskrimineringsgrunderna i högre utsträckning.

56. Integrationsverket fördelar även statligt bidrag enligt särskilda riktlinjer till Centrum mot rasism (CMR), som är en ideell rikstäckande paraplyorganisation för ett hundratal frivilligorganisationer. Detta stöd kommer dock att upphöra efter 2007. CMR etablerade sin verksamhet våren 2004 och är också ansvarig huvudman för den webb-baserade kunskapsbanken *Sverige Mot Rasism*. Integrationsverket har utvärderat CMR:s verksamhet under 2006 och redovisat bl.a. att organisationen når ut till ett relativt begränsat antal andra aktörer.

### *Diskriminerings tester*

57. Integrationsverket har haft i uppdrag att pröva möjligheterna att med hjälp av s.k. diskriminerings tester (situation testing) undersöka förekomst och omfattning av diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet på arbetsmarknaden. Internationella arbetsorganisationen (ILO) har i enlighet med ett avtal med Integrationsverket genomfört en sådan studie under 2005 och 2006. ILO kommer att presentera sina slutsatser och rekommendationer baserade på studien under 2007.s

### *Utredningar om strukturell diskriminering*

58. Två särskilda utredare har haft i uppdrag att granska olika frågor om strukturell diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet. Utredningen om strukturell diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet lämnade sitt slutbetänkande *Det blågula glashuset – strukturell diskriminering i Sverige* (SOU 2005:56) i juni 2005. Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering överlämnade sitt slutbetänkande *Integrationens svarta bok. Agenda för jämlikhet och social sammanhållning* (SOU 2006:79) i augusti 2006. Betänkandena har remissbehandlats och förslagen övervägs i Regeringskansliet.

### *Indragning av serveringstillstånd*

59. Utredningen om tillsynen inom socialtjänsten har bland annat haft i uppdrag att lämna förslag på hur diskriminering på serveringsställen skall förhindras eller försvåras genom ändringar i alkohollagen (1994:1738) och att uppmärksamma möjligheterna att genom utbildningsinsatser motverka diskriminering. Delbetänkandet *Ansvarfull servering – fri från diskriminering* (2006:56) har remissbehandlats och förslagen övervägs i Regeringskansliet.

### *Diskriminering och intolerans på grund av religion eller annan trosuppfattning*

60. Stora delar av det generella arbetet mot etnisk diskriminering och rasism, som redovisas i denna rapport, är ägnat att också förebygga och motverka diskriminering och intolerans på grund av religion eller annan trosuppfattning, t.ex. antisemitism och islamofobi.

61. Som framgår av punkterna 122 och 123 i den femtonde och sextonde rapporten inrättades Forum för levande historia som myndighet den 1 juni 2003. Myndigheten genomför fortlöpande fortbildning om intolerans i form av t.ex. islamofobi och antisemitism för lärare och annan personal som arbetar med barn och ungdomar. Forum för levande historia har dessutom genomfört fördjupningsstudier om islamofobi och antisemitism för att få en klarare bild av orsakerna till sådan intolerans. Kommittén hänvisas till punkten 134 under artikel 7 för ytterligare information om myndigheten.

62. År 2000 inrättades ett särskilt råd, Regeringens råd för kontakt med trossamfunden. Ordförande är det statsråd inom regeringen som svarar för frågor om trossamfund. Rådet består av representanter för kristna, judiska, muslimska och buddhistiska samfund samt representanter för staten. Syftet med rådet är att vara ett forum för fortlöpande kontakter och utbyte av kunskap och erfarenheter, t.ex. har frågor om religion och värdefrågor tagits upp.

63. Sju muslimska organisationer har med stöd av Integrationsverket bildat en paraplyorganisation med namnet Forum för lika rättigheter. I forumet ingår kvinno-, ungdoms- och studentorganisationer samt studieförbund. Forumet har bl.a. inrättat en antidiskrimineringsbyrå i Stockholm.

### Artikel 2.2.

#### *Nationella minoriteter*

64. Som framgår av punkterna 42–44 i den femtonde och sextonde rapporten inrättades en särskild minoritetspolitik år 2000. Ett flertal statliga åtgärder har vidtagits, bl.a. mot diskriminering, för att skydda de nationella minoriteterna och minoritetspråken.

65. Regeringens samrådsförfarande med de nationella minoriteternas organisationer har förstärkts genom att den årliga gemensamma överläggningen har kompletterats med enskilda möten med respektive minoritetsgrupp.

### *Romer*

66. Som framgår av punkt 55 i den femtonde och sextonde rapporten tillsattes rådet för romska frågor 2002 som ett rådgivande organ till regeringen. Arbetet i rådet har bidragit till att ett antal åtgärder har vidtagits för att förbättra romers situation i det svenska samhället. Exempelvis har Skolverket fått i uppdrag att göra en fördjupad studie om romska elevers situation i den svenska skolan.

67. Det projekt som DO genomfört för att motverka diskriminering av romer redovisades till regeringen 2004. I rapporten lämnades förslag till åtgärder för att fortsätta arbetet med att motverka diskrimineringen. Därefter har myndigheten fått ett fortsatt uppdrag och särskilda medel för att arbeta med denna fråga.

68. Den arbetsgrupp med romska kvinnor som inrättades 2002 har genomfört regionala seminarier för att ge tillfälle att skapa nätverk samt diskutera romska kvinnors och flickors situation i Sverige när det gäller utbildning och arbetsliv.

69. I september 2006 inrättades en delegation för romska frågor. Delegationen skall vara nationellt pådrivande i arbetet med att förbättra romers situation i Sverige. Den skall utreda romers situation samt lämna förslag på hur romers livsvillkor i samhället skall kunna förbättras. Delegationen skall också främja och stödja kommunala projekt och verksamheter som syftar till att förbättra romers situation.

### *Samer*

70. I början av 2006 överlämnade regeringen en proposition om ökat samiskt inflytande. I avsikt att öka det samiska självbestämmandet föreslog regeringen att Sametinget skall vara central förvaltningsmyndighet för rennäringen och att ett antal myndighetsuppgifter skall överföras från länsstyrelser och Statens jordbruksverk till Sametinget.

71. En nordisk expertgrupp, som tillsatts av ministrar ansvariga för samefrågor, överlämnade i slutet av 2005 ett utkast till nordisk samekonvention. Konventionen är det första försöket att tillskapa en regional urfolkskonvention. Utkastet har remissbehandlats och kommer att tas upp av ansvariga ministrar vid nästa nordiska möte mellan ministrarna och sametingspresidenterna.

72. Som framgår av punkten 50 i den femtonde och sextonde rapporten inleddes en informationssatsning om samer år 2001. Denna har överförts till Sametinget som har fått resursförstärkning för ändamålet. Sametinget har inrättat ett informationscentrum som skall vända sig till myndigheter, frivilligorganisationer, media och allmänheten.



73. Som framgår av punkten 47 i den femtonde och sextonde rapporten tillsattes en Gränsdragningskommission 2002. Kommissionen överlämnade sitt betänkande (SOU 2006:14) i början av 2006. Betänkandet har remissbehandlats och förslagen övervägs i Regeringskansliet.

74. Utredningen om jakt- och fiskefrågor i renskötselområdet, vilken redovisas i punkten 47 a i den femtonde och sextonde rapporten, avslutades också i början av 2006. Betänkandet (SOU 2005:116) har remissbehandlats och förslagen bereds i Regeringskansliet.

75. I ljuset av bl.a. ovanstående utredningar skall regeringen göra en bedömning av förutsättningen för en ratificering av ILO:s konvention nr 169.

76. Vad gäller rättegångar mellan markägare och samebyar har inga samebyar stämts efter 1998 och det finns inga tecken på att ytterligare processer skulle komma att inledas. Nyligen avgjordes ett stort tvistemål om sedvanerätt till renbete i trakten av Umeå där fastighetsägarnas yrkanden lämnades utan bifall av tingsrätten och samebyarna således befanns ha sedvanerätt på de aktuella markerna. Samtliga rättegångskostnader skall ersättas av fastighetsägarna

### Artikel 3

77. Mellan 1999 och 2006 har lokala utvecklingsavtal tecknats med sju storstadskommuner i syfte att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregation. År 2003 redovisade regeringen för riksdagen utvecklingen i de aktuella stadsdelarna. År 2005 lämnade en särskild utredare sitt slutbetänkande i kunskapsöversikten *Storstad i Rörelse* (SOU 2005:29). I budgetpropositionen för 2007 (Regeringens proposition 2006/07:01) slog regeringen fast att åtgärder behövs för att fortsätta kampen mot de utsatta stadsdelarna i landet som helhet. I december 2006 tog beslut om att erbjuda sammanlagt 25 kommuner förhandlingar om lokala utvecklingssamtal för 2007 i syfte att stoppa spridningen av utsatta stadsdelar i landet.

78. Integrationsverket presenterade juni 2006 sin årliga statistiska rapport om utvecklingen i de 24 stadsdelar som omfattas av lokala utvecklingsavtal. Under perioden 1997-2004 har förändringarna generellt varit positiva. Under de senaste åren har utvecklingen däremot varit mindre signifikant vilket också varit fallet i övriga landet på grund av en sämre konjunkturutveckling. Sysselsättningen har t.ex. minskat under perioden 2003-2004 men har en jämförbar utveckling som landet i genomsnitt. Andelen arbetslösa är i stort sett oförändrad. Utbildningsnivån fortsätter däremot att öka i stadsdelarna. Den förändring som skett i form av en minskning av det långvariga beroendet

av försörjningsstöd har varit mest signifikant under perioden 1997-2004, då det i genomsnitt har minskat med 6,2 procentenheter. Rapporten visar dock att flertalet av de 24 bostadsområdena präglas av en negativ segregationsprocess, där boende med en bättre socioekonomisk position flyttar ut. Skillnaden mot 80-talet är dock att det är fler individer med utländsk bakgrund som har fått det ekonomiskt bättre och väljer att flytta.

79. Boverket har under 2006 haft tre återrapporteringskrav som berör boendesegregation och integration. Ett är att följa och belysa utvecklingen av samt verka för erfarenhetsutbyte vad gäller integration i boendet och boendesegregation i landets olika delar samt de insatser som görs i segregerade bostadsområden. Ett annat återrapporteringskrav är att utveckla instrument inom den fysiska planeringen i syfte att främja en ökad integration och motverka segregation i samhället. Boverket kommer även att analysera orsaker till skillnader i boendeförhållande mellan personer med utländsk respektive svensk bakgrund, analysera insatser inom området och även att lämna förslag på nya eller ändrade insatser. Rapporteringen av ovanstående tre krav kommer att ske i februari 2007.

#### Artikel 4

##### Artikel 4 (a)

80. Som framgår av punkten 13 under artikel 2.1 förbjuds hets mot folkgrupp i 16 kap. 8 § brottsbalken. I Sverige har yttrandefriheten i medierna ett särskilt starkt skydd genom grundlagsbestämmelserna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen, jfr punkterna 25–30 i den tolfte rapporten. Brottet hets mot folkgrupp finns med i den katalog över brott som anger vilka gärningar som kan vara straffbara i grundlagsskyddade medier. Straffbestämmelserna till skydd för etniska minoriteter gäller således även om brottet begås i grundlagsskyddade medier, t.ex. tidningar eller television.

##### Artikel 4 (b)

81. Som framgår av punkten 73 i den femtonde och sextonde rapporten kom en parlamentarisk kommitté år 2000 fram till att övervägande skäl talade för att någon utvidgning av det kriminaliserade området såvitt gäller deltagande i eller stöd till sammanslutningar där det förekommer brottslighet inte borde ske. Flertalet av remissinstanserna delade kommitténs uppfattning.

82. Den lagstiftning som redovisas nedan innebär dock att organisationer som ägnar sig åt rasistisk verksamhet inte kan göra detta utan att bryta

mot lagen. Sådana organisationers verksamhet motverkas med andra ord genom denna lagstiftning.

83. Spridande av rasistiska uttalanden etc. genom en organisation eller liknande grupp är straffbart enligt bestämmelsen om hets mot folkgrupp, liksom spridande inom organisationen eller gruppen. Straffbestämmelsen har beskrivits närmare i punkten 66 i den femtonde och sextonde rapporten.

84. Som redovisas i punkten 67 i den femtonde och sextonde rapporten har en prejudicerande dom av Högsta domstolen 1996 efterföljts av fällande domar för hets mot folkgrupp, för användning av nazistiska symboler och andra uttryck för rasistiska åsikter.

85. För att förebygga bildandet av organisationer som ligger utanför demokratisk kontroll är olovlig kårverksamhet förbjudet enligt 18 kap. 4 § brottsbalken. Bestämmelsen beskrivs närmare i punkten 69 i den femtonde och sextonde rapporten.

86. Straffbarhet för stämpling, förberedelse, försök eller medverkan till bl.a. brott som begås i organiserade former följer av kapitel 23 i brottsbalken. Kommittén hänvisas till punkterna 70 och 71 i den femtonde och sextonde rapporten för ytterligare information.

87. Som nämnts i punkten 14 betraktas det också som en försvårande omständighet om ett brott begås i syfte att kränka en person, en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller annan liknande omständighet.

88. Brott som begås i organiserade former är enligt brottsbalken mer straffvärda. Om ett brott utgjort ett led i en brottslig verksamhet som varit särskilt noga planlagd eller bedrivits i stor omfattning och i vilken den tilltalade spelat en betydande roll skall detta enligt 29 kap. 2 § 6 p. brottsbalken beaktas som en försvårande omständighet vid bedömningen av straffvärdet.

89. Inom EU har ett rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet förhandlats fram under 2005 och 2006. Instrumentet innehåller bl.a. åtaganden om kriminalisering och bestämmelser om påföljd för brott begångna inom ramen för en kriminell organisation. Inom Regeringskansliet pågår arbetet med en godkännandeproposition till riksdagen.

#### Artikel 4 (c)

90. Enligt 1 kap. 9 § regeringsformen skall domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör uppgifter inom den

offentliga förvaltningen i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saklighet och opartiskhet. Stöd för eller främjande av etnisk diskriminering är dessutom straffbart enligt under artikel 2.1. nämnda straffrättsliga bestämmelser och civilrättsliga lagar. Förbuden gäller även enskilda offentliga tjänstemän.

### Artikel 5

#### Artikel 5 (a)

91. Kommittén hänvisas till punkterna 86-87 i den tolfte rapporten i fråga om relevant lagstiftning på området.

92. Inom rättsväsendet pågår ett aktivt arbete för att förebygga och förhindra diskriminering i verksamheterna. Exempelvis upprättades år 2003 inom Rikspolisstyrelsen, Riksåklagaren (numera Åklagarmyndigheten), Domstolsverket och Kriminalvården särskilda kompetensstrategier i diskrimineringsfrågor. Strategierna syftar till ett långsiktigt, heltäckande och kontinuerligt arbete med diskrimineringsfrågor.

93. En rad insatser har vidtagits med anledning av strategierna. Det har bl.a. handlat om att medvetandegöra personalen om orsakerna till diskriminerande beteenden och om att sådana kan finnas också i den egna verksamheten.

94. Brottsförebyggande rådet har givits i uppdrag att undersöka diskriminering i rättsprocessen av tilltalade och målsäganden med utländsk bakgrund. Uppdraget skall redovisas senast den 31 oktober 2007.

95. Syftet är att Brottsförebyggande rådets undersökning skall kunna ligga till grund för en bedömning av de ytterligare insatser som kan behövas för att säkerställa att diskriminering inte förekommer inom rättsväsendet.

#### Artikel 5 (b)

96. Kommittén hänvisas till punkterna 88-89 i den tolfte rapporten i fråga om relevant lagstiftning på området.

#### Artikel 5 (c)

97. Kommittén hänvisas till punkten 78 i den tolfte rapporten i fråga om relevant lagstiftning på området.

98. Tolv kommuner har inför 2006 års allmänna val beviljats bidrag för att genomföra insatser som syftar till att öka kunskapen om det svenska demokratiska systemet i allmänhet och valfrågor i synnerhet. Målsättningen har varit att nå grupper som deltar i mindre utsträckning, bland annat personer med utländsk bakgrund.

99. Under 2006 och 2007 genomförs ett nätverksprojekt med deltagare från tre kommuner och ett landsting i syfte att skapa bättre förutsättningar för förtroendevalda med utländsk bakgrund. I nätverket ingår nya förtroendevalda med utländsk bakgrund och etablerade politiker. Deltagarna skall utifrån sina skilda erfarenheter diskutera vilken typ av insatser som kan undanröja hinder och stärka möjligheter för förtroendevalda med utländsk bakgrund.

100. En följd av den nya vallagen som trädde i kraft den 1 januari 2006 är att Valmyndigheten på lämpligt sätt skall informera allmänheten om när, var och hur man röstar. Myndigheten har inför valet 2006 använt sig av ett flertal mediekanaler för att nå ut med information om valet till olika grupper och informationen har också översatts till ett stort antal språk.

Artikel 5 (d)

101. Enligt 2 kap. 15 § regeringsformen gäller att lagar eller andra föreskrifter inte får innebära att någon medborgare missgynnas därför att han med hänsyn till etniskt ursprung tillhör en minoritet. Vad gäller artikel 5 (d) (iii) hänvisas kommittén till punkt 86 i den femtonde och sextonde rapporten för information om lagen om svenskt medborgarskap som trädde i kraft den 1 juli 2001.

Artikel 5 (e)

### *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder*

102. *Prova-på-plats* är en insats för personer som saknar erfarenhet från svensk arbetsmarknad eller har begränsad sådan och skall, till skillnad från övriga program, erbjudas den arbetssökande tidigt efter registrering hos arbetsförmedlingen. Under 2005 deltog 1 700 utrikes födda i programmet och nästan hälften av deltagarna hade ett arbete sex månader efter avslutat program. *Yrkeskompetensbedömning* genomförs vanligtvis på en arbetsplats och syftar till en bedömning av yrkeskompetens.

103. Insatsen *Arbetsplatsintroduktion*, som pågått sedan 2003, innebär mycket täta arbetsgivarkontakter och fördjupat stöd till arbetssökande och vid behov till arbetsgivare. Insatsen syftar till att kompensera för invandrarnas bristande nätverk i samhälle och arbetsliv. Under 2005 deltog 4 800 personer. Av dem som hade arbete 90 dagar efter avslutad insats – 61 procent – var det dubbelt så vanligt med arbete utan stöd som

med någon subvention till arbetsgivaren. En utvärdering som genomförts visar att insatsen haft mycket god effekt på möjligheterna att via arbetspraktik får ett arbete. Effekterna var större för kvinnor än för män.

104. Ett annat verktyg är att erbjuda subvention till arbetsgivare vid anställning. Under 2005 fick 10 200 utrikes födda en anställning med subvention, varav 7 000 en anställning med anställningsstöd och 3 200 med lönebidrag. Detta innebär att de utrikes födda är något överrepresenterade i anställningar med anställningsstöd medan situationen är den motsatta när det gäller lönebidrag.

105. En försöksverksamhet för nyanlända invandrare startade den 1 juli 2006 med Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) som ansvarig myndighet. Tidig kontakt med arbetsmarknaden, snabb bedömning av utbildning och erfarenheter och svenskundervisning i kombination med arbetslivsinriktade insatser är tre utgångspunkter för försöksverksamheten.

106. AMS har även fått i uppdrag att utveckla och effektivisera samverkan med andra berörda aktörer under 2006 i enlighet med en central överenskommelse om utveckling av introduktionen av flyktingar och andra invandrare som träffats mellan olika myndigheter och organisationer. Integrationsverket har utvärderat överenskommelsens effekter och drar slutsatsen att den har givit legitimitet och struktur till arbetet. Överenskommelsen har varit en viktig grund för att utveckla regionalt och lokalt samarbete. Antalet lokala avtal behöver öka enligt Integrationsverket.

107. Den nya regeringen avser att ersätta många av de selektiva arbetsmarknadsåtgärderna med en generell subvention av lönekostnaderna för personer som står utanför arbetsmarknaden. Långtidsarbetslösa och nyanlända invandrare tillhör de grupper som kommer att vara berättigade till s.k. nystartsjobb med slopad arbetsgivaravgift under minst ett år. *Nystartsjobb* införs fr.o.m. 2007. Åtgärder skall bl.a. omfatta asylsökande som beviljats uppehållstillstånd, kvotflyktingar och dessa gruppers anhöriga under de tre första åren efter att uppehållstillstånd har beviljats.

108. Andelen sysselsatta bland inrikes respektive utrikes födda, mellan 20-64 år, under perioden 2000-2005 var följande<sup>19</sup>:

År	inrikes födda män	utrikes födda män	inrikes födda kvinnor	utrikes födda kvinnor

<sup>19</sup> Källa: SCB AKU, I april 2005 infördes en ny EU anpassad AKU statistik, vilket medför att resultaten inte är helt jämförbara med de tidigare åren.

	%	%	%	%
2000	82,5	69,0	78,2	58,7
2001	82,4	68,9	78,9	59,7
2002	81,9	67,7	78,8	60,1
2003	81,7	66,1	78,1	59,0
2004	81,3	65,5	77,7	57,8
2005	83,3	67,5	78,1	61,0

109. Andelen arbetslösa bland inrikes respektive utrikes födda, mellan 20-64 år, under perioden 2000-2005 var följande<sup>20</sup>:

År	inrikes	utrikes	inrikes	utrikes
	födda män	födda män	födda kvinnor	födda kvinnor
2000	3,0	6,8	2,3	4,8
2001	2,9	6,1	2,2	5,2
2002	3,1	6,4	2,2	5,2
2003	4,1	8,6	3,0	6,0
2004	3,6	8,4	3,2	6,2
2005	4,5	10,4	4,2	10,3

110. I Rapport Integration 2005 av Integrationsverket granskas och analyseras bl.a. skillnaderna i sysselsättning. Integrationsverket menar att den viktigaste förklaringen och orsaken till skillnaderna finns på efterfrågesidan och lyfter fram diskriminering som en viktig orsak. De som generellt har den lägsta sysselsättningen är personer som är födda i Afrika, Asien eller Europa utanför EU15 länderna. Det kan inte förklaras av skillnader i ålder, utbildning eller civilstånd. Vistelsetiden har dock positiv påverkan för dem som är födda i Afrika eller Asien.

111. Integrationsverket pekar också på att de flesta jobb tillsätts genom informella rekryteringskanaler och utrikes födda ofta saknar det kontaktnät som krävs. Vidare framhåller verket den betydelse som strukturomvandlingen i arbetslivet haft, t.ex. inom industrin, och som har berört de utrikes födda i högre grad än de inrikes födda.

### *Avidentifierade ansökningshandlingar*

<sup>20</sup> Ibid.

112. En försöksverksamhet med avidentifierade ansökningshandlingar vid sju myndigheter inleddes hösten 2006. Syftet är att pröva om och i så fall på vilket sätt en metod med avidentifierade ansökningshandlingar bidrar till en rekrytering fri från diskriminering, med kompetensen i fokus, och till att öka mångfalden. Försöksverksamheten kommer att pågå under 2007.

113. Parallellt med försöksverksamheten har nio andra myndigheter fått i uppdrag att ingå i en studie om rekrytering med mångfaldsperspektiv. Syftet är att få en bild av tillvägagångssättet vid rekrytering vid dessa myndigheter samt att se vilka resultat detta leder till med avseende på ökad mångfald. Studiens resultat skall kunna användas som jämförelse med resultaten av försöksverksamheten med avidentifierade ansökningshandlingar.

114. Regeringen planerar att göra en samlad utvärdering av försöksverksamheten och studien genom att granska och analysera erfarenheter och resultat samt att göra en jämförelse mellan försöksverksamheten och studien.

#### *Tydliggörande av kommunernas ansvar för bostadsförsörjning*

115. I maj 2005 tillsattes en arbetsgrupp med uppgift att se över lagstiftningen för kommunernas bostadsförsörjning och förutsättningarna för rättvisa och jämlika villkor på bostadsmarknaden. Förslagen från arbetsgruppen presenterades i departementspromemorian *Rättvisa och jämlika villkor på bostadsmarknaden* (Ds 2006:9). Några av de redovisade förslagen i promemorian syftade bl.a. till att ge offentlighet åt hur förmedling av bostäder fungerar och synliggöra om eventuell diskriminering förekommer. Promemorian har remissbehandlats.

#### *Projekt om diskriminering och hälsa*

116. Statens folkhälsoinstitut, DO, HO och HomO har gemensamt drivit ett treårigt samverkansprojekt om diskriminering och hälsa. Resultaten från projektet publicerades i rapporten *Diskriminering– ett hot mot folkhälsan* i oktober 2006. Samtidigt publicerades även rapporten *Vad innebär diskriminering– jämförelser mellan olika grupper uppfattningar och med närliggande begrepp*. Den sistnämnda rapporten bygger på en undersökning som SCB utfört på uppdrag av projektet.

#### *Åtgärder inom utbildningsområdet*

117. Statens skolverk genomförde på uppdrag av regeringen ett antal rikskonferenser i mars 2006 för att informera verksamheternas huvudmän och ledning om lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever och om de krav lagen ställer på ansvariga på kommunalnivå och på verksamhetsnivå.



Kommittén hänvisas till punkterna 36 och 37 för ytterligare information om lagen.

118. Ett faktablad om lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever på svenska och engelska, samt en broschyr har tagits fram. Samtliga verksamheter på lokal nivå samt verksamheternas huvudmän fick broschyren under våren 2006. Avsikten är att den skall översättas till de nationella minoritetsspråken samt några av de mer frekventa invandrarspråken. Propositionen finns på lättläst svenska.

119. I augusti 2006 fick Statens skolverk i uppdrag att genomföra en kartläggning av förekomsten av diskriminering i form av trakasserier på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder i förskolan, grund- och gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen. I uppdraget ingår att Skolverket skall följa upp hur lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever tillämpas. En delrapport skall redovisas till regeringen senast den 1 mars 2009.

120. Mot bakgrund av införandet av en ny utbildnings- och examensstruktur i den högre utbildningen har ändringar i examensordningen i högskoleförordningen (1993:100, bilaga 2) införts där bl.a. krav och mål för yrkesexamina regleras. I examensbeskrivningarna för ett antal examina anges att studenten för att få examen skall visa viss värderingsförmåga och förhållningssätt med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna. De nya bestämmelserna skall börja tillämpas på utbildning fr.o.m. den 1 juli 2007.

121. Examensbeskrivningen för lärarexamen ändrades 2005 i syfte att lyfta fram kravet att studenterna måste orientera sig om, förmedla, förankra och tillämpa gällande regelverk som syftar till att förebygga och motverka diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever.

122. Hösten 2004 gick 82 procent av alla elever direkt från grundskolan till gymnasieskolan. Läsåret 2003/04 saknade 0,9 procent av eleverna med svensk bakgrund slutbetyg från grundskolan och 2,6 procent av eleverna med utländsk bakgrund. I oktober 2004 redovisade Skolverket rapporten *Elever med utländsk bakgrund*. Enligt rapporten har vistelsetiden i Sverige betydelse för elever som invandrat efter den ordinarie skolstarten i Sverige. Av de sent anlända eleverna uppnådde 42,5 procent behörighet till gymnasieskolan våren 2003.

123. År 2004 var det 24,1 procent av alla elever som inte fick godkänt i ett eller flera ämnen i sitt slutbetyg. Det är pojkar med utländsk bakgrund som i minst utsträckning nått målen. Flickor med utländsk

bakgrund lyckas bättre än pojkar med såväl utländsk som svensk bakgrund. Elever med utländsk bakgrund presterar genomsnittligt sämre än elever med svensk bakgrund. Om hänsyn tas till elevernas sociala bakgrund försvinner i stort sett skillnaderna mellan grupperna.

124. Läsåret 2004/05 hade 16 procent av nybörjarna i högskolan utländsk bakgrund, vilket är en ökning med 5 procentenheter sedan 1996/97. När det gäller fördelningen mellan kvinnor och män fanns det ingen egentlig skillnad mellan nybörjare med svensk och utländsk bakgrund.

Artikel 5 (f)

125. Kommittén hänvisas till punkten 32 i den tolfte rapporten för information om straffbestämmelsen om olaga diskriminering och till punkten 34 under artikel 2.1 för information om lagen om förbud mot diskriminering.

### Artikel 6

126. Kommittén hänvisas till punkterna 133 och 134 i Sveriges tolfte återkommande rapport. Som framgår av punkterna 91-94 under artikel 5 pågår ett omfattande arbete inom rättsväsendet för att säkerställa att principen om allas likhet inför lagen får genomslag i den dagliga verksamheten.

### Artikel 7

#### *Samråd med enskilda organisationer*

127. Enskilda organisationer, som är verksamma inom de områden som konventionen omfattar, inbjöds till ett möte i november 2006. Vid mötet informerades om rapporteringsprocessen samt om det planerade innehållet i denna rapport. De enskilda organisationerna fick även möjlighet att ställa frågor till de ansvariga tjänstemännen samt framföra synpunkter.

#### *Regeringens webbplats om mänskliga rättigheter*

128. På regeringens webbplats [www.manskligarattigheter.se](http://www.manskligarattigheter.se) finns utförlig information om de mänskliga rättigheterna. På webbplatsen finns de centrala konventionerna om mänskliga rättigheter och information om individuella klagomålsförfaranden. Vidare finns andra viktiga dokument på området, såsom Sveriges rapporter till t.ex. FN:s övervakningskommittéer liksom kommittéernas slutsatser och rekommendationer. Dessa dokument finns tillgängliga på svenska och engelska.

#### *Den nationella handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna*

129. I En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna 2006–2009 (regeringens skrivelse 2005/06:95) fastställs att det långsiktiga målet är att säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna i Sverige. Genom den nationella handlingsplanen tas ett samlat grepp om frågor om mänskliga rättigheter i Sverige, såväl om specifika rättighetsfrågor som om kunskaps-, informations- och organisationsfrågor.

130. Som framgår i punkten 47 under artikel 2.1. ligger fokus i handlingsplanen på skydd mot diskriminering. Vidare aviseras en rad åtgärder som syftar till att öka kunskapen och informationen om mänskliga rättigheter, såväl inom utbildningsväsendet som inom den offentliga sektorn och bland allmänheten.

131. Samtidigt som handlingsplanen lades fram inrättades Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige. Delegationens uppdrag är att med utgångspunkt i handlingsplanen verka för full respekt för de mänskliga rättigheterna i Sverige bl.a. genom stöd till statliga myndigheter, kommuner och landsting i deras arbete för rättigheterna.

#### *Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO)*

132. En viktig del av DO:s verksamhet består av informations- och utbildningsinsatser om etnisk och religiös diskriminering. Under senare år har DO koncentrerat insatserna på att stimulera myndigheter, företag och organisationer till egna utbildnings- och informationsinsatser. Ombudsmannen har under år 2006 även vidtagit speciella informationsinsatser riktade till grupper av personer som är särskilt utsatta för diskriminering.

#### *Integrationsverket*

133. Som framgår av punkten 57 under artikel 2.1, har Integrationsverket undersökt förekomsten av etnisk diskriminering på arbetsmarknaden. Verket har även under år 2006 publicerat rapporterna *Rasism och främlingsfientlighet i Sverige* och *Upplevelser av etnisk diskriminering hos utrikes födda personer i Sverige 2005*. Vidare har verket följt upp attityder, erfarenheter och kunskap om bl.a. etnisk diskriminering och rasism genom enkätundersökningen *Integrationsbarometern*. Integrationsverket avvecklas per den 1 juli 2007.

#### *Forum för levande historia*

134. Som framgår av punkten 61 under artikel 2.1, är Forum för levande historia en myndighet som arbetar utåtriktat med kunskaps- och kulturverksamhet. Särskilt fokus är på barn, unga och vuxna i deras närhet för att skapa dialog och väcka debatt kring de ämnen

verksamheten bygger på. Myndigheten har t.ex. sammanställt en webbaserad tipskatalog med utbildningsmaterial och metoder för att utbilda om mänskliga rättigheter. Vidare arbetar myndigheten för närvarande bl.a. med en interaktiv utställning för ungdomar om fördomar kallad Fördomsturnén.